

ТОШКЕНТ ОКШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 25 (9.828)

2003 ЙИЛ 5 ФЕВРАЛЬ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Улгуржи савдо корхоналарини солиқса тортинши такомиллашибтириш тўғрисида

Улгуржи савдони ривожлантириши, истемъони товарлари ишлаб чиқарувчи корхоналар билан савдо ташкилотлари ўртасидаги савдо-иктисодий муносабатларни мустаҳкамлаш ву шу асосдан ички истеъмол бозорининг мамлакатимизда ишлаб чиқарилган товарлар билан янада тўлироқ тўлдирилишини таъминлаш мақсадида:

1. Улгуржи савдо корхоналари кўшилган климат солиқини тўлашдан озод қилинсин.

2. «Савдо ва умумий овактланиш соҳасидаги солиқса тортинши тизимиши янада тако-

миллашибтириш тўғрисида» ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 20 майдаги ПФ-3076-сон Фармони 2-бандининг иккичи хатобши ўз кучини йўқоттан деб хисобланисин.

3. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринbosари Р. Азимов зиммасига юкласин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ

Тошкент шахри,
2003 йил 4 февраль

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Улгуржи савдо корхоналарини ривожлантиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Ички истеъмол бозорини янада тўлароқ тўлдириш, мамлакатимизда ишлаб чиқарилган товарларнинг ресублика минақавий бозорларни кириб боришига кўмаклашиш, улгуржи савдо корхоналарининг худудлар бўйича бир текси хўлашибтиришини таъминлаш мақсадидаги Вазирлар Маҳкамаси КАРОР КИЛДИ:

1. «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирашув» акциядорлик компанияларининг янгидан ташкил этилаётган маддий-техника базасига эга ҳамда устав фонди мидори белгиланган тартибга мувофиқ бўлган, молиявий жиҳатдан баркарор мавжуд улгуржи савдо корхоналари негизидаги республикада ишлаб чиқарилаётган истеъмол товарларнинг улгуржи савдо тармоғини ташкил этиш тўғрисидаги тақлифи қабул килинсин.

2. «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирашув» акциядорлик компанияларининг шахар ва кишлек аҳолисига хизмат кўрсатадиган улгуржи базаларининг тузилимаси маъкуллансин.

(Давоми 2-бетда)

• ЁШЛАР – КЕЛАЖАГИМИЗ

Софлом авлод камолоти йўлида

Ўзбек спорти тарихи учунлик узок даврни қамраб олмаса-да, кейинги йилларда турли ҳалқаро томфодаги мусобакаларда спортчиларимиз кўлга киритган галаба ва ютуклар ўзбекистонни кейинги йилларда спорт соҳасидаги шон-шукрат қозонган давлатлар каторидан ўрин эгаллашига имконият яратди.

Иродя Тўлаганова, Ирина Чусовитина, Миржалол Косимов, Рустам Косимов, Артур Григорян... Нафакат ўзбек спорти, балки ҳалқаро спорт характерати тарихига исмлари мурхланган шарафли ўғил-қизларимизнинг катори жуда кенг. Уларни Ватанимизни дунёга таронум этишда кўшган хиссаси учун ифтихоримиз, фуруримиз деймиз. Юртимиз фарзандларининг жаҳоннинг номдор

спортивчилари билан бирга беллашиб шоҳсуга кўтарилиши беихтиер ўз халқимизга бўлган хис-тўййуларимизни янада фарҳ билан мушассам айлади. Ўзбек курасининг довгуви бугунги кунда бутун дунёга таралабётгани эса миллий қадриятларимиз ва имкониятларимиз чексиз эканлигидан далолатдир. Уларни тиклаш ва тўғри йўналтириш борасида амалга оширилаётган ишлар ху-

СУРАТДА: «Delta invest» ўзбекистон – Австрия кўшма корхонасининг моҳир пойабзал тикувчилари Ойнур Екубова ва Феруза Кипчокбоева.

Тоҳир Нигматуллин олган сурат.

ПОЙТАХТИНИНГ ОИҲА КУНИИ ЯНГИЛИКЛАР, ВОҶЕАЛАР

ҚИСИА Сатрларда

С ТОШКЕНТ шахар хокимлиги ва Ўзбекистон Касаба ушумалари жисмоний тарбия ва спорт федерацияси ташаббуси билан 21–23 февраль кунлари «Чимён–Чорвок» согромлашибтириш мажмусасида «Тоғ байрами»ни ўтказиши режалаштирилмоқда. Бу ҳадда

КЕЧА Тошкент шахар ҳокимлигига бўлиб ўтган матбуот анжуманида хабар килинди.

С **КЕЧА** шахар Ички ишлар бош бошқармаси «Маннавият ва маърифат» марказида «Барҳаёт сиймолар» мавзусида Али-

шер Навоий таваллудининг 562 йилингига багишланган анжуман бўлиб ўтди. Шеърият мулкининг сultonти таваллуд кунинга багишланган тадбир шунингдек Тошкент давлат тиббий институти кошидаги академик лициеда ҳам ташкил килинди.

С **ЮНУСОБОД** туманида жойлашган «Нуронийлар оромоҳи»да дам олаётган қарияларга хуш қайфийт улашиш ниятида Ҳамид Олимжон номли маданият қозигидаги «Замин» ансамбли томонидан концерт дастури ўюнтирилди.

Тошкент шахар ҳокимлиги Матбуот хизмати ва ўз мұхbirларимиз хабарларидан.

Суисида кўп мисоллар келтириш мумкин. «Универсиада», «Барқамол авлод», «Умид ниҳоллари» — талабалар ва ўқувчи ёшлар орасидаги анъанавий тус олган мазкур спорт мусобакалари хозирда минглаб ўғил-қизларни ўзига жалб этган. Ва уларнинг ҳар бириси хисмонан соглом, бақувват, кучли ва албатта мънавий етук бўлишига интилади. Бу эса спортга бўлган кизиқишини тобора ортиб бораётганидан дарак беради. Кола-верса, кизиқувчан ва интиљувчан ёшларимизнинг кўплиги келажакда спорт юлдузларимиз ўрнини эгаллашга ҳам қодирдир. Бунинг учун мазкур йўналишда олиб борилаётган ишларга аниқлик киритиш, хисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиши учун барча шарт-шароитларни яратиш даркордир.

(Давоми 2-бетда)

ХАСР | сафоси

Барча маънабалардан
олинган сўнгги хабарлар

Мамлакатимизда

• Қоқақлопостон Республикаси Жўккори Кенгесидаги мамлакатимиз Президентининг болалар спортини ривожлантиришга оид Фармони иккосини таъминлашиб багишиланган йигилиш бўлиб ўтди.

• Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига кишлоқ хўжалиги корхоналарини фермер хўжаликлиги айлантириш юзасидан белгиланган чора-тадбирларни бажаришга багишиланган йигилиш ўтказилиди.

• **Кечак** Тошкентда ўзбекистон Республикаси Гидрометеорология Баш бошқармаси ва Канаданинг Халқаро ҳамкорлик бўйича агентлиги (CIDA) кўшма дастури доирасида дастлабки таълим берувчи семинар ўз ишини бошлади.

• ўзбекистон ёзувларни ўюнмасининг Наманган вилояти бўлими ва «Маънавият ва маърифат» Кенгашининг таълиғига кўра 7-14 февраль кунлари вилоятда Бобру шевьрияти хафталиги бўлиб ўтади.

• Наманган вилоятининг давлатобод туманида «Бунёд» ўзбек-Хитот кўшма корхонаси фаoliят бошлади.

• Самарқанд вилоятининг Пойариқ туманида тез тиббий ёрдам кўрсатиш марказининг биноси тўлиқ таъмидран чиқарилиб, фаoliят кўрсата бошлади.

• Жанубий Кореяning ўзбекистондағи элчинонasi. Берда номидаги Қоқақлопостон давлат университети хузуридаги корейс тилини ўрганиш марказига 10 та замонавий компьютер хадия этди.

• Самарқанд вилоят касб-хунар таълими бошқармаси ва «Маҳалла» жамғармасининг вилоят бўлими ташаббуси билан Самарқанд вилоятидаги барча лицей ва коллежларнинг спорт иншоотлари маҳаллалар болалари шуғулланишилари учун очик деб ёълон килинди.

• **Бугун** республикасимиз пойттахтида хаво очиби турди. Кундузи ҳарорат 15-17 даражада илик бўлди.

Жаҳонда

• Москва шахрида Россия Федерацийаси Президенти Владимир Путин ва Пакистон Президенти Парве兹 Мушарраф ўтсада музокаралар бошланди.

• АҚШнинг Хьюстон шахрида ўтказилиган «Колумбия» космик кемаси экипажининг ҳалолигига багишиланган дағн моросимида Америка Президенти Жорж Буш мамлакат космик дастури давом этирилишини баён этиди.

• АҚШ Марказий Осиё Республикалари, жумладан ўзбекистонга молиявий кўмак ҳажмини ошириш ниятида эканлигин билдири.

• Атом энергияси бўйича ҳалқаро агентлик (МАГАТЭ) раҳбари Мухаммад Ал-Бародий МАГАТЭ бошқаруви Шимолий Корея мусаммосига багишиланган фавқулодда мажлислини 12 февралда ўтказилишини билдири.

• Америкалик олимлар генетик тадқиқотлар натижасида бевакт ўлимни хромосомалар узунлиги-орқали билиш мумкин деб хуласага келишиди.

**Ёшлар —
келажакимиз
Софлом авлод
камолоти йўлида**

(Давоми. Боши 1-бетда)

Юртбошимиз ташаббуслари билан ташкил этилган Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси айнан шу мақсадларда ўз фаолиятини бошлиди. Бу борада пойтахтизмизда бир қатор ишлар амалга оширилганини aloҳida таъкидлаш мумкин.

Хусусан, Тошкент шаҳар хокими Рустам Шоабдураҳмонов олиб борган мазкур жамғармасини шахзар худудий бўйими Вазирлар Мажхамасининг тегисли қарори ўзин килинганидан сўнг турли соҳа мутахассисларни жалб қилинг ҳолда шахарда мавжуд бўлган барча спорт базаларининг таҳлили ўтказилди, ҳар томонлама киритилган тақлифлар инобати олиниш, шу жумладан маҳаллаларнинг ҳам янги куриладиган спорт объектларининг рўйхати тузили. Эндиликда ишларни нимадан бошлаш лозим?

Бу савол иғилишида кўндаланг кўйилган бўлиб, давлатимиз раҳбарни томонидан белгилаб берилган олтига йўналиш бўйича ишларни ташкил этиш лозимлиги таъкидланди. Бу борада асосий ётибори спорт иншотлари моддий-техник базасини таомилаштириш, уларни кераки анхомлар билан жиҳозлаш, шунингдек спортнинг турли ичалишларини ривожлантириш ҳамда лироварди мақсад — келажакимиз хисобланни соғлом авлоди тарбиялаш юзасидан мажмуявий дастурларни ишлаб чиқартилиши лозим.

Бугунги кунда пойтахтда спорт мактаблари, спорт майдонлари ва залларни етарили даражада десак хото қўймаймиз, бундан ташкири ўнлаб спорт мажмуалари фойлиятни юртмоқда.

Янги ташкил килинган тузилманини биринчи гандаги вазифаси — мавжуд спорт иншотларни фаолиятини изчил ўйла кўйиб, уларга асосан ўсмур ёшларни жалб қилишдан иборатиди. Бу бўйинда, Болалар спортини ривожлантиришни Республика жамғармаси раиси А. Миркосимов таъкидланидек, ўқув юртлари, хусусан мактабларнинг маҳаллалар билан ўзаро алоказасини ўрнатиш ҳамда ўзин-ўзи бошқарши организацидаги янги тузилима — педагог-тарбиячилар фаолиягини оширишга ҳам ётиборишини кунайтириш керак бўлади. Нега деганде, педагог-тарбиячининг асосий вазифаси ҳам вояғи этмаган ёшлар орасидан соғлом турмуш тарзини тарғиб килиш, уларни турли тўғракларга жалб қилиш, шу жумладан спорт билан шуғулланишларига шароитларни яратишга йўналтирилган. Шу билан бирга болалар орасидан иктидор соҳибларини аниқлаб, уларга ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатиш ҳам мухим аҳамиятга эга. Айниска, ба борада ҳомий ташкиллар, болалар камоли учун кўп нарсага қодир инсонларнинг кўллаб-куватлашни ҳам унтулмаслик керак. Ҳизмат кўрсатган спорт устаси, таникли мураббий Э. Фиёсов фикрига қараганда, бегарас ёрдам бериш, ёшларга мураббийлик килиш истагида бўлганлар соғас. Агарда барча сайди-хардатлар бирлаштирилса, кўп нарсага ёриши мумкин, яъни ёш авлод тарбияси фақат мазлум бир инсонлар ёки ташкилларни изчил эмас, балки уларнинг тақдирига масъул бўлган хамманинг юмушидир. Демак, бу мухим ишга барча ва ҳар бир ишни масъуллар.

Иғилишида сўзга чиқсан Республика спорт фахрийлари Кенгаш раиси, профессор А. Ҳарромуков, «Камолот ёшлар икимноми» ҳаракати Тошкент шаҳр бўйими раиси Ф. Махмудхўқаев, «Чигатай» маҳалласи оқсокли А. Йўмінов, Олимпия заҳирали спорт мактаби директори М. Раҳимова янги жамғарманинг аҳамияти, биринчи гандаги вазифаси ҳақида тұхтатлишиб, шунингдек бу йўналишига фойлиятни изчил олиб боришида тарғибот-ташвиш кот ишларни кунайтириш, айрим жабхалардаги муммаларни текзор ҳал этиш заруритини таъкидлаб ўтдилаш.

Васиблик қенгаси иғилишида ташкилларни масалалар ҳам кўриб чиқиди. Кенгаш тақлифига биноан Аскар Толибжонов. Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Тошкент шаҳар худудига бўйими раиси

Айрим спорт турлариди еришилган ютуклар ва ортирилган таъкидларни инобатга олган ҳолда, таникли спортилардан иборат маслаҳати қенгашини тузиши тақлифи ҳам иғилиши катнашчилари томонидан маъкуллани.

Ильмира ЗАЙНУТДИНОВА

**Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажхамасининг
КАРОРИ**

**Ултуржи савдо корхоналарини ривожлантиришга доир
қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида**

(Давоми. Боши 1-бетда)

«Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирлашув» акциядорлик компаниялари 2003 йилнинг I чорагидаги ултуржи савдо корхоналарини фаолият кўрсатишни тавминласинлар.

3. Кўйидагилар ултуржи савдо корхоналарининг асосий вазифалари этиб белгиланган:

худудида ултуржи савдо корхонаси фаолият кўрсататиган минтақанинг истемол бозори конъюнктурасини ўрганиш саноат корхоналарига тегишилликни шамда ўзаро хисоб-китобларнинг нақд пулизи шакли асосида истемол товварларни ултуржи саноатни амалга ошириш;

чакана савдо корхоналарига савдо-ривожлантиришда кўмаклашши,

улар учун товварларни омборлардан танлаб олиш ва харид килиш учун за-

рур шарт-шароитларни яратиш;

харид талаби хисусиятидан, минтақанинг майуян ассортиментдаги товварларни бўлган эҳтиёжидан келиб чиқкан ҳолда истемол бозорини ҳалқ истемол товварларни билан тўлдириш ҳамда аҳолини улар билан худудлар бўйича бир текис таъминлаш дастурини шакллантириш;

истемол товварлари ишлаб чиқарувчи корхоналар билан шартномалар тузиши таърихида ишлаб чиқарувчи товварларни кейинга йил учун сотиши ишларди катнашиш ва тегисли минтақанинг эҳтиёжларидан келиб чиқкан ҳолда товварларни яратиди.

ултуржи ярмаркаларнинг истемол товварларни кейинга йил учун сотиши ишларди катнашиш ва тегисли минтақанинг эҳтиёжларидан келиб чиқкан ҳолда товварларни яратиди.

4. «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирлашув»

акциядорлик компаниялари товварларни ишлаб чиқарувчи товварларни ишлаб чиқарувчи товварларни яратиди.

5. «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирлашув»

акциядорлик компаниялари товварларни ишлаб чиқарувчи товварларни яратиди.

6. «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирлашув»

акциядорлик компаниялари товварларни ишлаб чиқарувчи товварларни яратиди.

7. Вазирлар Мажхамасининг 2002 йил

12 июндаги 249-сон қарорига 2-илюванинг 4-банди 2003 йил 1 январдан бошлаб ўз кучини йўқотган деб хисобланнишни таъминлашади.

8. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат килиш ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринбосари М.Усмонов зиммасига юклансин.

да саноат корхоналарига аҳоли кўплаб талаф қўладиган товварлар ишлаб чиқариш тўғрисида асосланган таклифлар берисинлар.

5. Вазирлар Мажхамасининг Истемол товварлари ишлаб чиқариш ва савдо комплекси «Ўзбексавдо» ва «Ўзбекбирлашув» акциядорлик компаниялари тизимирада ташкил этилғатган ултуржи базаларнинг айланма маблағларини тўлдириш учун Комплексга киривчи тармоқларнинг бўш маблағлари хисобида ресурслар кидириб топсин.

6. «Ўзбекбирлашув» акциядорлик компаниясининг «Қоракалпоктун» ва «Матлубтосавдо» худудий акциядорлик компанияларидан ултуржи базаларни беғлиланган тартибида компанияга бериши тўғрисидаги таклифига розилинг берисин.

7. Вазирлар Мажхамасининг 2002 йил 12 июндаги 249-сон қарорига 2-илюванинг 4-банди 2003 йил 1 январдан бошлаб ўз кучини йўқотган деб хисобланнишни таъминлашади.

8. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат килиш ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринбосари М.Усмонов зиммасига юклансин.

**Вазирлар Мажхамасининг Раиси
И.КАРИМОВ**

Тошкент шаҳри,
2003 йил 4 февраль

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

Пойтахтда Республика сиёсий партиялари раҳбарлари, журналистларни қайта таъёрлаш хаљаро ҳамоатчилик маркази ва халқаро ташкилотлар вакиллари иштирокида «Сиёсий партиялар қандай бўлиши керак?» мавзууда давра сурʼутлаштирилди.

Сиёсий партиялар фуқароларни қандай бўлиши керак? иштирокида шакллантирилди. Уларнинг ҳар бирининг ўзининг мактабларни яратиди.

Палатали парламент шароитида иш олиб бориш билан боғлиқ бўлган масалалар юзасидан фикр алмаси.

Давра субҳатидаги иштирокида шакллантирилди. Уларнинг ҳар бирининг ўзининг мактабларни яратиди.

Анумондан сўнгидаги сиёсий партияларни яратиди.

*Маданият***Кутубхонага армуғон**

Республикамиз пойтактида ўзбек-япон илмий-ижодий маркази ўзининг таъмирлаш лабораторияси ҳамда лирик кутубхонасига ҳам эга бўлди. Рамзи мавнода «Карвон сарой» деб ном олган бу даргоҳ ихтиёрида талайгина кимматли нашрлар бор.

Буюк Илак йўли тарихи билан боғлиқ бу адабиётлар Европа ва Осиё мамлакатларида туриларидан чот этилган бўлиб, илмий-бадиий аҳамият касб этади. Буюк Илак йўли худудларидан жойлашган мамлакатлар тарихи ва маданийиҳа ҳақида хикоя киливчи китоблардан яна бир нечта марказ кутубхонаси жамғармасидан ўрин олди.

Бундай кимматли нашрларни Япония ҳукумати «Карвон сарой» илмий-ижодий марказига тортиқ килди.

Янги кўргазма

Ўзбекистон Бадиий Академияси томонидан жорий Йилининг 31 январидан 21 февралигача Марказий кўргазма залида бадиий асрарларининг «Сейсмограф» кўргазмаси ўтказилмоқда. Кўргазма экспозициялари ўзбекистон Рассолмалар академияси, Миллий банк галереяси томонидан тақдим килинган, шунингдек, республикамида ижод килаётган рассолмалар ва шахсий коллекционерлар махсусидан ташкил топган.

Ҳақиқий санъаткорнинг руҳи дунёдаги барча воқеаларнинг сейсмографидир. Сейсмография санъати очик тасвирланган ҳақиқатнинг яширганг асл маъносини кўрсатади. Ўзининг ўтиклини шиддатли назари билан учинчадан адолат негизини ёртади. Бу йўсинда чизилган санъат асрарлари мурт лекин ҳамма даврда ҳам бош эмгайдиган қайса ва жабдийдадир. Бирорлар ходисаларни онгли равишда ўз иходларида тасвирлайди, бошқалар эса беийтиёр воқеаларни бекитиб «шакл» қобигига кирилади.

Кўргазма экспозицияси XX асрда яратилган асрарлардан ташкил топган бўлиб, ўша давр кайфияти ва хиссиятларини ўзида ако этирилган. Санъатсеварлар ҳумкига П. Анненков, А. Икромжонов, А. Исаев, Л. Снеригрева, Х. Турсиев, Н. Шин, Ж. Умарбеков, Ж. Усмонов, А. Хотамов каби мўйыкалар соҳибларининг ишлари ҳавола қилинган.

Экспонатлар тўртбурчак шаклдаги деворларга жойлаштирилган бўлиб, «лабиринт»ни эслатади. Бу асрарлар кўёш нурлари тушиши ўзига хослик кузатилиди. Томошабинларда эса расмлар қирраси худди кимматбахо тошлар билан безалганик хиссими ўйтади. Бу лойханин рассом Б. Исмоилов яратди.

Кўргазма вақтида рассомлар, санъаткорлар, журналистлар ва томошабинлар билан «Санъат ва вақт» мавзуидаги учрашувбахслар ўтказиш назарда тутиляпти.

«Туркистон-пресс»

• АЛИШЕР НАВОИЙ ТАВАЛЛУДИННИГ 562 ЙИЛЛИГИГА**Фаслларга хос қиёфаси мужассам**

Ўтган таваллудларида мутафакир шоир Алишер Навоийнинг турли кўринишлардаги қиёфалари яратилди. Зоро, Навоий бобомизга хурмат-эхтиром ниҳоятда кексизлигидан ҳамон фазал мулкининг сultonни қиёфаси яратилмоқда. Бизни қизиқтирган томони шоир ҳаётини фаслларга таққослаб, уни болалик, йигитлик, ўрта яшарлик ва кексалик пайтларида тасвирланган суратидадир.

Бу тасвирлар 1940-1967 йиллар ораларида ишланган энг яхши асрарлар сирасига киради. Улар рус ва ўзбек рассолмалари томонидан яратилган. Анча ишонарли чикканидан диккатни тортади. Рассом Б. Пестинскийнинг «Навоийнинг болалик чоғи» асарида ўкишга қизиқкан, ўсмир қиёфаси ако этирилган. Отаси сарори кишиларидан бўлгани учун шинам жойда, шохоналийбосларда, чўчка тушиб китоб ўқимоқда. Энгидиа тўн, бошида урф-одатларга кўра чирорли ўралган, ўзига яршишилар саллада ифода этилган. Унинг ақл-закоси; илмiga интильчаниги юз, кўз ва ўйхайларидан билиниб турибди. Кўриниб турибди, рассом Навоий қиёфасини яратишида Ойбекнинг «Навоийнинг

болалиги» асаридан фойдаланган.

«Навоийнинг йигитлик пайти» портрети истеъоддли мусаввир ўзбекистон халқ рассоломи В. Каидалов томонидан яхоясига етказилган. Анча таътиби рассом Навоийн Хирот меъморий обидалари олдида бўй баравар тасвирлайди. Шоир боғда узокларга термулиб, тонги чоғи илхом ва хаяжонларга тўлиб, нима ҳақдадир ўйламоқда. Бу айни баҳор фасли. Энг якин кишиши, севгилисини эсламоқда. Итиробда. Сир эмаски, бу муҳаббат ҳақида. Севганин кўзин Гулиси ҳақидадир...

Абдулла Кодирий мукофоти совриндори, ўзбекистон халқ рассоломи Лутфула Абдуллаевнинг «Навоийнинг ўрта яшарлиги» портретидан яхоятнишади. Навоийниннинг 562 йиллигидан яратилган шоирларга хос қиёфасини сунғи йилларда портрет устаси Абдулла Абдуллаев 32 йилдан сунғ, Махмуд Музабиб Навоийсига қараб тасвирлаган. Буниси ҳаммага ёқаётли. Ҳақиқатан, юқоридаги тасвирлар шоир табати, унинг фаслларидан хикоя қилишга кодир Навоий қиёфаларидир.

Шоир ижодининг равнақ топиши, кечак-кундузлари тинмай ижод килишлари ҳаётдагидек ўз аксини топиши кувончиликдир. Тасвирда саҳар чоғлари ижод килиши, куч-ғайрати, ақл-закоси аниқ кўрсатилган. Навоий бир кўлида қалам тутган холда, иккинчи кўлида ёзганлари, хозиринга охирига етказалган шеърини ўйиётган холда кўринади. Бу жиддийлик ҳамма шоирларга хос зако қўрининши эслатади. Қиёфа ишонарли жонланган.

Ноҳият, Навоий қиёфасини яратиши борасида бўлиб ўтган танловларда голиб чиқкан В. Каидаловнинг «Навоийнинг кексалик пайти» портретини томоша қиласиз. Давр тако-зоси билан барча Навоий қиёфалари орасида 1947 йили яратилган портрет энг

яхшиси деб қабул қилинганди. Каерда Навоий ҳайкаллари бўлса, шунга ўҳашалиги айтилган эди. Навоий музейи хиёбонидаги «Навоий» ҳайкаллари ҳам айнан шунга ўҳашалиганди. Қиёфа анча ёқимки, алломаларга хос яратилгани билан диккатни тортади. Мустакилликка қадар яратилган Навоий қиёфалари ана шулардир. Ҳақиқий Навоий қиёфасини сунғи йилларда портрет устаси Абдулла Абдуллаев 32 йилдан сунғ, Махмуд Музабиб Навоийсига қараб тасвирлаган. Буниси ҳаммага ёқаётли. Ҳақиқатан, юқоридаги тасвирлар шоир табати, унинг фаслларидан хикоя қилишга кодир Навоий қиёфаларидир.

Махмуд АХМЕДОВ,
санъатшунос.

ҒАЗАЛ МУЛКИННИГ СУЛТОНИ

(Мадҳия)

Фаҳр эр, эркпарвар ўзбек элатим —
Ўтмиши — тарихи улуғ миллатим!
Сен ўзинг Оллоҳга сукоссан — сук,
Шул боис оламда буюксан — буюк!
Йўқса Навоийн яратармиди?
Ул зотга назарин қаратармиди?
Кичикалик давридан жажжси Алишер
Теран зехни билан ёд олади кўп шевр,
Фаридиддин Аттор бўлди-ю устоз —
«Куш тилиш асарин ўқиди боз-боз.
Мурракаб Алишер ажиси замонни
Кўрди-ю, ажратди яхши-ёмни.
Ҳусайн Бойқаро ёди соид қўст,
Кусури — қилидор ўзин кўз-кўз.
Лек ундо бор эди вижон, ор-номус,
Афуски, майхўрлик қилди фаромуш.
Агарни шоҳ эрди Ҳурсонга ул —
Ҳусайнин номи билан назимида машхур.
Сарой хизматидаги мухдор вазир —
Алишер Навоий кўрди кўп қаср.
Кўчалар кўрк очди, боғлар файз соҷди,
Жоме масжидлардан жаҳолат қочди.
Ариқлар жон олди оби-ҳаётдан,
Одамлар нур эмди бахт-саодатдан.
Шеърият базм қурди ҳар хонаонданда,
Дехқону ҳунарманд эди хонаонда.
Давралар тўрида янгарди танбур,
Тинглаглаш кишига бўларди манзур.
Диловар хуррамлик тинчликдан ёди —
Навоий тинчликса жону тан ёди.
Ҳар не шилар бўлсин — ҳозиру нозир
Улуғ зот жаҳд қўисла бўларди заҳир.
Навоий ижоди топди фарахбахш,
Истебод куртаги барг очди жонбахши.
Жомий нафаси-ю, Лутфий қарами
Сафобахш қўридан балқи қалами.
Олтмин ўзил умрингин жўшкун инлари —
Ижод зёсидан отди тонглари:
Ранг-баранг асрарлар келди оламга —
Мазнавий куч берди банин одамга.

Олтминдан ҳайкалдир шоир «Ҳамса»си,
Қалбларни ром этар ишқи гамзаси.
Эзгулик талқинин чин моҳияти —
«Ҳайрат-ул Аброр»нинг салоҳияти.
Мажнун — Қайс, Лайлишин оташ севгиси —
Ёнган юракларнинг рамзи — белгиси.
Фарҳод жасорати — мароқли эртак,
Ширин садоқати нақадар юксак!
Бахрому Дијором саргузашт сехри.
«Етти ҳикояда тортар қалб меҳрин.
«Искандар дебори» шоҳларга ибрат —
Адолат шиори касб этиши құдрат!
«Ҳазойшун маоний» — маину дуарлари —
Ғазаллар гулшанин турфа гуллари.
«Нифис маъжислардан жой олми насиб —
Юзлаб сиймоларга берилди тасниф.
«Кўнгиллар севгани» — «Маҳбуб-ул қулуб» —
Ахлоқдан сўз очиб туради кулиб.
«Мезон-ул авзон»да сўз олди аруз —
Бахрлар жилоси очди чарой-юз.
«Лисону тайр»да қушлар тилини
Навоий тушунциб — боғлаб дилини.
«Арбоин», «Муножот» — иймон зиёси,
Улардан нур олди Ислом дунёси!
Ҳикматлар олами Навоий мулики —
Чин инсон бойлигин улугвор кўрки.
Туркӣ — ўзбек тенин тенгисиз қўёси
Навоий назимида топди жилосин!
Комиллик — шоирнинг қалбин садоси,
Комил инсонгина — умр маъноси.
Навоий барҳаёт асрлар оша —
Биз билан ҳамнафас — ёнма-ён яшар!
Ғазаллар мулкининг улуғ сultonни —
Кенг жаҳон аҳлиниң шарафи — шони!
Навоий даҳоси офтобдай порлар,
Бизларни ҳамиша иймонга чорлар:
«Одами эрсанг — демасил одами —
Онингким ўқ ҳалқ ғамидин ғами!»

Абдулманноб ТОЖИЕВ

НАВОИЙ ИЖОДИ — БЕБАҲО ҚАДРИЯТ

Республика таълим марказида бобокалонимиз Алишер Навоий таваллудининг 562 йиллиги муносабати билан «Навоий ижоди — бебаҳо қадрият» мавzuидаги илмий-амалий анжуман ўтказилди.

Унда Абдулла Авлоний номидаги педагог ходимларни қайта тайёрлар маказий институти, Тошкент шаҳарда вилоят педагог ходимларни қайта тайёрлар маказий институти тингловчилиари, мактабда Навоий асрарларини ўрганиш бўйи-

ча дарслик муаллифлари, амалиётчи ўқувчилар иштирок этди.

Низомиддин Мир Алишер Навоий сўз даҳолари орасида энг нодирларидан бирни буриш билан бирга, устози Абдураҳмон Жомийнинг таъбирича,

дин ва миллатнинг низоми даражасига етган шахс эди. Алишер Навоий даҳосининг қайси бир киррасини ўрганимайлик, унинг миллат борлиги ва тараққиёти йўлида буюк хизматлар килинганинг англайлариди.

Илимий-амалий анжуманда навоийшон олимлар «Навоий ва замонамиз», «Навоий мероси уғлар», «Алишер Навоий ижодининг мактабда ўрганилиши» мавзууларида маъруза қилишди.

«Туркистон-пресс»

(Охири. Боши ўтган сонларда)

Тўй ресторандаги ўтди. Келиннинг дугоналари паст кўчадаги кубага келишганида Искандарнинг етти номуси ерга букиди. Назариди, Отиноий келинининг бошидан сочган сочкулар ҳам, пиширган мокораси ҳам ўта бачкан, ўта фарис кўринар эди. Буни қарангли, Зариф Ходиевич мадд одам экан! Худди шу ҳовлида, худди шу сўрида ўтириб (Отиноий катта охурдан ем еган кудаларидан уялиб, ресторонга бормаган, одам ўйда чиройли дастурхон тузаб кўйган эди) кизига насиҳат қилди:

«Искандарни ўзигин тандагимги, энди билиб кўй, шу оиласнинг жирини жирлайди. Онанг бечора бир кўз билан ўтирибди. Менинг ҳам бир болам иккита бўлди, Отиноийнг ҳам.

Отиноий бо гандан боши осмонга етди. Тогда сунячик топганига кувониб, кудаснинг елкасига боши кўйиб йиглаб юборди.

Ярим йилла яхши туришиди. Отиноий келини ўйғонмасидан аввал пеягага кўмир қалаб кўяр, атайлабдан тандирда нон ёнлар, кечкурун эр-хотин ишдан қайтишига овқат тайёр турар эди... Бошка пайтларда у тўйгами, маъракагам чиқиб кетар, аллапаллада бир лаган совиган ош, бир коса мохора, бир чеккиси ушатилган қатлама олиб келиб, ўртага кўяр, тантана билан ўзлон килар эди. «Олинглар, болажонларим! Сизларни ям тўйга этиксан!» Кейин бир кийимлик читми, сатинни келинга узатади: «Об-кўйинг, келинлоша, худо хоҳласа, ўғи тўзи кўлсанга керак будади!»

Гуля юйлонининг олиди бир нима дез олмас, кечаси Искандарни эговларди: «Онангиз тиланнилини бас қилин!» Менгра бирор тишларан катламалар, бирор садака кўлган латталар керакмас.

Катта жанжал арзимаган нарсадан бошланди. Бир куни Искандар ишдан келса, хотини дивандада мук тушиб йиглаб ётиди.

Искандар унинг елкасиган оидини тутган эди. Гуля диван сунячиниги муштлади, ёшдан туши эриб кетган кўзидаға ғазаб қажади:

«Йўколинг! — деди йиглаб. — Тиланчи онангиз билан, қўшимзор бўлун! Гиламим! Гиламимни нима қилди? Иккি минг сўмлик гилам эди! Ирим-сиримларинг босингда колулар!»

Искандар эсанкираб қолди. Девордаги илан гиламга қаради. Йўқ, ҳаммаси жойида. Кейин, ерга тўйцалган «туркман» гила-мини синичлаб текшира бошлади. Қараса Гулянинг гапи рост. Гиламнинг бир бурчи тешилиб қолиди. Таңгадек тесик. Искандар гўё шу билан тешик бекилиб коладигандек баромогини тиқиб кўрди. Юраги сикилиб ўртади. Бошини кўтарса, тепасида онаси турибди. Отиноий: «Бу ёқка кел», дегандек уни имлади. Искандар ҳамон дивандада ўзубтан ётган хотинига ўринча қараб кўйди-да, онасига аргачи.

«Айб манда, — деди онаси шивирлаб. — Кечи тўйда бир ўти хотин Гуландомни мақтади. Келиннинг кўз тегмасин, деб исириси тутатганди. Хокандоз ўлурдан чўф тушганини билмай колимонан. — У биз зум ўйланиб турди-да, тушунтириди: — Хотиннинг кўнглини ол. Xана бўмасин. Жа бўмаси, пенисимдан йигиб-йигиб олиб берарман!»

На иложки, бу билан жанжал тумадами. Гуля масалани кўндаланг кўйди: «Ё мени денг, ё тиланин онангизни! Кетаман! Да-дамнинга кетаман! Онам мени кўмурининг сассигини ҳидласин, деб түккан эмас».

Охири эр-хотин бошлабишиб Зариф Ходиевчининг олдига боришида. Маслаҳат сўрашинг эди, қайнотаси Искандарни жер-киб берди: «Канада эркасиз ўзи! Бир йил турмасдан онангизни ташлаш қочинши мўжаллаб колдингизми? Хотин деганини қатти ушлаш керак-да, бундок!»

Дадасининг гапи Гулянинг жон-жонидан ўтиб кетди. «Ўйнингга сифасам, ишарага квартира оламан», деб йиглади. Кизик, шунда яна Отиноийнинг ўзи ёрдамга келди. «Болаларимга ёрдам беринг, жой олишисин. Гуландомни катта охурдан ем еган, менинг чадлеворимда турса уят бўлади», деб кудасига ялиди.

Шундок бўлди. Зариф Ходиевчининг кўмугидаги шадар марказидан ўй олишидин. Эр-хотин, «коринг биз билан», деб Отиноийни хол-жонига қўйишмади. Аммо Отиноий кўймади. «Корада кўрсам корним тўк, ўзларнингдан кўлпинглар. Мен колимнинг чироғини учирб кетмайман».

Тўғри, Искандар онасини қаровсиз қўлдирмади. Лойисувок том устига старалил ўрнатиб, шифер ёттириди. Уй «замонавийроқ» бўлди. Кейин, кейин газ киргизб берди. Тўғри, табиии эмас, балонлини... Отиноий уларнинг «доминга борса кўп ўтиролмас, маҳалладаги бирон тўйиними, маъра-

каними баҳона килиб, тезгина турба қоларди.

Аввалига эр-хотин бу ҳовлига бот-бот келиб туришиди. Кейин Искандарнинг ишлари кўпайди. Искандар энди кимсан Искандар Вахобовига айланди, фан кандидати, трест бошқарувчиси... Ажаб, унинг иши кўпайгандан-кўпайиб борар, бироқ ҳаммасига улгаради. Факат бир нарсага — онасини кўришга вакт тополмади. Бунга бир чеккаш Гуля ҳам сабаби эди. Эр-хотиннинг умри ўтиб борарди. Фарзандлари йўқлиги аввалига билинмаса ҳам бора-бора Гуля серзард бўлиб қолди. Бир кунга эрига пичинг киди: «Ойнинг сизга янги хотин излаб юрганиниш. Эшкима-эшкиментириб ўрганиб қолган-да! Тонса-топади-дим!»

Искандар ўшанда хотинини биринчи марта сансиради. «Уят борми санда», — деди ғазабдан титраб. Онаси ҳар доим бир гапни қайтаради: «Хотиннинг хафа кимма, болалар. Умид билан бир ёстиқка бош кўйган». Гуля ҳар эхтолимла қарши «Профилактика» учун шундай деганини билиб, Искандар баттар газабадан: «Уят борми санда?» — Гуля кинояли кути: «Уят нима килди менда, ҳаммасини йишишириб сизга берган».

«Мана... энди ҳаммаси тамом бўлди. Ҳаммаси». Искандар ҳовлида одамлар кўманиб юрганини пайкар, аммо ҳеч нимани кўрмас эди.

Чеккиси келди. Шимминг чўнгатига кўл сукса, сигарет йўқ. Хали ишончада стол устида кўлиб кетаверибди. У маъносиди нигоҳини рўпарасидаги бостиримага тикиди.

Йигит негадир ерга қаради.

— Отиноийм... — Шундай деди-ю, у ёғини галипради. Кўзига шу кадар маъноли тикилиб қаради, Искандар беихтиёр пулни қўйтиб киссанига солди. Йигит охисида бурилди-да, индамай кетаверди. Кизик, нима демокчи бўлди ў? «Отиноийм менинг ҳам онам эди, сен пасткаш ҳамма нарсан пулга чакасанми? — дедими? Ким ўзи бу йигит? Нимага Искандар унди танимайди? Умуман, ўзидан бошка — Искандар Вахобовидан бошка кими танимайди!

Бир маҳал у кавшандозда Келинойи имлаб чақураёттанини кўрди. Паронжили ювувчи оқсоқланни билан ўзидан тушиб келарди. Келинойи ўшдан кўзарган кўзларини Искандарга тикиди.

— Отиноиймнинг зиракларини ювувчига бердик, — деди секин. — ўзлари васи-ят қилгандилар.

— «Ювувчин», «васият...» Бу сўзлар Искандарга хунук, совуқ эшилтилар, гўё бу гаплар ҳаммаси ёлғондек, тушида бўлаёттандек эди. Xозир ўйғониб кетади-ю, ёнгил торта-киди.

— Мана... Олиб кўйинг...

Искандар меровисраб Келинойининг кўлига қарди. Иккиси лўпли чой. «Индиёй-киди».

— Иккитасини ювувчига бердик. Рози бўлинг. — Келинойи титраёттган лабини тишлайди. — Тўртта эдди. Саккизини марта олиб келган эзиксан. Отиноийм... — Келинойи энтикиб қолди. — Бараш орқасига бекитиб кўйган эдилар. Биринчи кўзлар, Искандарим обкелган чойдан дамланг, дутор чалип турган чойдан, дер-

ишихонадан факат ўзининг машинаси бир чеккада турганини пайқади.

Нарирокда юк машинаси турбиди. Машина устида иккиси турбиди олиб, йигима столларни, харракаларни узатиб беряянти. Пастда эса тўрт йигит столларни пайдар-пай тушширишиб, бир чеккага олиб кўйишияти.

— Бандалик-да, укам!

Искандар тут панасида турган побутни кўриб, кўнгли узилиб кетди. Тобутдан берирокда, хозирги машинадан тушшириглар, харракаларда салла ўраган, яктақ кийишияти.

— Бандалик-да, укам!

Искандар ёнда турган маҳалла оқсоқоли Шокир ақага маъносиз қараб кўйди.

— Ҳамманинг бошида бор, — оқсоқол кўрсайди. — Онамиз бошқача эдилар-да, жаннати хотин эдилар.

Кейин оқсоқолнинг похол шляяни кийган «зами» Искандарнинг кўлини кисди.

— Неча ўнда эдилар? — деди секин.

— «Бунинг нима аҳамияти бор?» — Искандар шуни ўйлади-да дифъатан хаёлига бошика фикр келди. — Дарвоқе, неча ўнда эди онаси? Ҳа, ўн саккизини йил эди. ўзи кўрк иккинчи йилда тушибиган бўлса, демак, онаси йигирма тўрт ўшда бева қолган экан.

Ўзини кучоқлаган тўнли кишини Искандар дафъатан таний олмади. Кейин билди: қайнотаси. Зариф Ходиевич унинг пенонасидан охиста ўтди.

— Бардам бўлинг, ўлим, — деди секин. — Ота-она ўломга фарз...

Кейин кимдир елкасига туртди. Караса Холмат ака.

— Бу ёқка юр, — деди-юни йўлакка бошлаб кирди. Девор тагидаги курсида ётган тўнни кийгизди, белига белбог ўради. Кати бузилмаган дўлти узатди, — кийиб олган!

— Дўлти кичикна экан. Искандар кафти булон босбис-босбис ташкагири йўналаркан, Холмат ака яна пинирлади:

— Лайлактепага олиб борамиз-да, Аўзларни айтган эканнан.

Искандар юк машинаси факат столстулини олиб келишга мўлжаллаламаганини тушиунди. Лайлактепа олис, тўрт чақирик келди. Оғени остида ўралаёттаган ўн-ўн иккиси яшар болакалар ҳам тўн кийиб, белини боғлаб олганига аввал ҳайрон қолди-ю кейин тушунгандай бўлди. Эхтимол, Холмат аканнинг болалари, эхтимол, кўшини болаларди...

...Олд томонига паранжи, орқасига мурас-иёлпиган побутни оналиб ўтиб келишганнида ҳаммаёқ дилни ўртовчи фарёдга тўлиғидан ўтибди. Келинойи, Бархи хола, Муаттар хола, аллакандай кизлар, келинлар чуввос солиб тутидан ютуриши.

— Вой онам!

— Рўшнолик кўрмаган онам!

Тўн кийиб, белбог болаган болакайлар кўзидан дув-дув ўш очиб: «Бувижоник, бувижоник!» деб чириллашар, эди. Холмат аканнинг мўйлови хўл бўлиб кетган, нуқул кўшини болаларди...

— Ҳамманинг онамиз эдингиз-а!

Йўк, Искандар ўйлагандек побутни машинага отишимади. Елқада кўтаратчага йўлла тушниди. Искандар тут бандидан ушлаб олти-етти қадам юрган эди, уни сўмлик чиқарниди!!! Онаси бир сўмлик барди. Иккиси ўзларни сўм көлди. Сабаб олинг. — У газета катини очиб, бир сўмлик, уч сўмлик пулларни Искандарга узатди.

Качон, кочон шунчага пул беранди у оналибди! Бу қандоқ, жазо! Бу қандоқ бедодли! Шу кундан кўра онаси эмас, ўзи ўлганини яхши эмасиди!!! Онаси бир сўмлик барди. Искандар туташиб ўтишади. Канни энди чўркагина шундук йиртсанга ташлашни ўтишади. Канни энди чўркагина шундук йиртсанга ташлашни ўтишади.

Ичичидан отилиб келган бўлиг йигидан титраб, пулни ташлашиб юборди. Бир сўмлик, уч сўмликлар паришидан ташлашни ўтишади.

— Искандар ҳовлига, ўндан йўлакка отилиди. Узун атлас лозим кийган қанадайдир кеди-линичар топ йўлакка «шакароб» килиб сув сепар, сафарамаслик учун кўлидаги пакирини борган сайнай пастроқ эзарди. Очик, дарвозадан забардади йигит кирб кеди. Искандар унинг афтини кўрмади. Йигит майкачан елкасига йўл-йўл дастурхон ташлашиб олган, елкаси арашад гардандига ортилган бир ўрн алвари остида иккиси буришида келарди. Искандар бир томонга, сув сепатидан келинчан бир томонга четлаб йўл беришида. Йигит яланг оёқларни гурс-гурс боссанга Искандарнинг олдидан ўтиб, ховлини кирб кеди.

Искандар дарвозадан чиқи-ди тўхтаб қолди. Буришида етганларида Искандар беихтиёр орқасига қаради. Одамлар оқими иккиси бекат орасига ўзисиди, бутун кўнчан тўхтириб келар, тобут уларнинг елкасига чиқиб келарди.

— Ким? — деб сўради змёлнамо кўзёнкапли йигит Искандарнинг ёндида ўз ўшини тўйнинг енгига артиб-артиб кетаётган Холмат аканадан.

— Отиноийм!

— Ие! — кўзойнакли йигит ранги ўчганча тобутга қайтадан тирмашди.

Энди катта кўча одамга тўйлиб кетган, орқада троллейбус тўхтаб қолган, рўпаратдан келаётган енгил машиналар чеккага чиқиб тўхтар, ҳайдовини ҳам, ўйловчилар ҳам шу томонига югуришар эди.

— Ким?

— Отиноийм!

— Ие!

Кўчада ҳаракат бутунлай тўхтаб қолди. Буришида етганларида Искандар беихтиёр орқасига қаради. Одамлар оқими иккиси бекат орасига ўзисиди, бутун кўнчан тўхтириб келар, тобут уларнинг елкасига чиқиб келарди.

Лойисувок том юпкалашиб қолиди. Каталадек деразанинг бир кўзи синган, ойна-ланни хирадишишни кеттаган.

Ажаб, охирги марта қаюн келувди бу ҳовлига? Ҳа, байран арафасида, еттинни марта келган эди. Тушлик танахусидан фойдаланиб, бирров келдий кетади. Одатдагидек шошиб турарди. Кейин, Гуля меҳмон келади деб кўйган... Онаси тўртта чой, совун билан кўтлади. Машинага турғандаги ҳарислини кўшилди. Йигит сона кўшилди. Йигит сона кўшилди. Йигит сона кўшилди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Искандар ҳовлида кетишини хаммаси ташлашиб олди. Йигит кетишини хаммаси ташлашиб олди.

Шарқ дурдоналари

Озоз ўғаний домо бўлур...

• Бир ишга киришмасдан аввал унинг оқибатини яхшилаётла, мукаддималардан аввало натижаларга кўз ташла, фойдани ўйлаганинг зиёниҳам йўла, маъносиз умидларга сира алданма, ўзинингни бошқаларга қиёс қилиб янгишишма, чунки қиёс сенинг қарашингда тўфи бўлса воқеа да янгишиш бўла олади.

ХИҚОЯТ. Анушервоннинг кошига Румдан бир элчи келди. Анушервон Бузуржмехринг донишманларни эличига билдириб, шундай донишманд вазирга эга бўлгани билан фахрланмоқчи, бўлди. Элчи қошида Бузуржмехринга:

— Эй донишманд, вазирим, оламда нима бор бўлса, ҳаммасини биласан, шундай эмасми? — деган эди. Бузуржмехр: «Билмайман», деб жавоб берди. Анушервон элчи қошида кўп хижолат чекди. Бузуржмехрдан яна сўради:

— Агар сенде олим, донишманд билмаса, оламдаги ҳамма нарсанни ким билади?

Бузуржмехр жавоб берди:

— Ҳамма нарсанни биладиган киши шу вақтгана онадан тутилмаган, нодон, жоҳон кишиларигина «Мен ҳамма нарсанни биламан, ҳамма имл-фандан яхши хабардорман», деб дайво киладилар.

Байт:

Кимки бўлса аввали
беихтиёт,
На ҳаётини танир,
на ул мамот.

• Сукрот ҳаким айтади:

— Мен душманим бўлган бир одамга адоват қиласман, адоват қилсан, душманинг хусумати яна ҳам зиёда бўлади. Мен яхшилик билан муоммал қилиб, душманиннинг адоватини мухаббатга айлантираман, уни ўзимга дўст қиласман.

• Лукмони ҳаким айтади:

— Сайй-ғайратсизлик — умид ва мудаффакиятинг кучини битирадиган бир маразидир, инсоният саодатидан маҳрум бўлиб, маъюсона яшаш — сайй-ғайратсизлик асаидир.

• Олимлардан М. Одил айтади:

— Ахлоқ тарбияси — ўзимизни ярамас майл-хаваслардан саклаш, таъбимиздаги олий фикрларни тарафаги этиб, ҳаракатимизни тўғри бир нуқтага йўналтириш демакидир. Ахлоқ тарбиясига ўйнолниг ахлоқ жиҳатидан мукаммал бўлишини таъмин этишид, тарбиянинг бу қисми жуда ҳам мухим аҳамиятга эгадир. Чунки инсондаги қобилиятларнинг энг мукаммали — иш ва ҳаракат қобилиятидир. Бадан ва ақл тарбияси билан йўлдош бўлмаса, буюк бир фойда таъмин килмайди. Ақл куввати ва кескин фаҳм-фаросат ва закиликни ёмонлик йўлдада истемол қилишга монье бўладиган нарса — гўзал ахлоқидир.

Айниқса, ахлоқ тарбияси ҳалқни роҳат ва фарогатда яшатади. Ахлоқсизликнинг башарият жамиятига келтирган вайронликларини англаш учун миллатларнинг бир неча асрли тарихларига кўз ташлаш кифоя.

Байт:

Асли билсанг — нури жондир
тарбият,
Гавҳари ер, осмондир
тарбият.

ХОТИРА УЙФОНСА ГЎЗАЛДИР

БИРИНЧИ ЖУРНАЛИСТ АЁЛ

Мамлакатимиз пойтахтида биринчилардан бўлиб етишиб чиқкан журналист аёл Ҳосият Тиллахонова эди.

У 1907 йили ҳозирги Шайхонтохур туманинг Девонбеги маҳалласида, хунарманд оиласда дунёга келди. Ҳосият гўдаклик чоғида отаси оламдан ўтиб, онаси жиҳаж тўқиб хотиби, кун кечира бошлайди. Ҳосият аввал эскича мактабда бошлангич таълимим олади, кейин эса янги очилган мактаб-интернатда ўқиши, уни битиргач, шу мактаб-интернатда тарбиячи-муалима бўлиб ишлайди. 1924 йилдан эса шахар аёлларининг биринчи кенгаши бўлиб, унда Ҳосият биринчилардан бўлиб, паранжини ташлайди. Шундан кейин 1924-25 йиллари Эски шахар хотин-қизлари бўлими мудири вазифасини бажаради. Шу билан бирга Ўрта Осиё дорилфунуни кечки ишчи журналистика курсида ўқиши. Аёллар озодлиги мавзузида шеърлар, мақолалар, очерк, лавҳалар, фельетонлари билан матбуотда чиқишлар кила бошлайди. 1928 йили «Кизил ўзбекистон» ҳозирги «Ўзбекистон овози» газетаси таҳририятида янги ташкил этилган хотин-қизлар бўлимини бошқарди. 1929-

йилдан эса, «Янги йўл» /ҳозирги «Саодат»/ журналиниг масъул котибаси, 1930 йилдан масъул муҳаррири вазифасида ишлайди. 1935 йили пойтахтида энг катта корхона — Тошкент тўқимачилик комбинати ишга тушиб, ҳукумат қарори билан «Кизил тўқимачи» газетаси ташкил этилади. Қарорга биноан, Ҳосият Тиллахонова бу янги газетанинг биринчи масъул муҳаррири вазифасини бажара бошлайди. Бироқ, кимга умр ўлчаб берилган, деганларидай, Ҳ. Тиллахонованинг умр йўлдоши Арслон қори Валиевнинг 1963 йили берган маълумотига кўра 1937 йили 12 августда ҳомилодорлиги пайтида Ҳосиятхон 30 ёшида тургрухонада тўсатдан вафот этади.

Юқорида айтганимиздек, Ҳосият Тиллахонова ўз мақола ва бадий асарлари билан газеталар ҳамда журналларда фаол қатнашиб, ўша давр хотин-қизлари ҳаётини яқол акс этирган эди. У «Эрка қиз» таҳаллуси билан ўз даврида танқидий мақолалар ҳамда фельетонларни тез-тез ёзиб турган.

Олим КЎЧКОРБЕКОВ

Кўкрак нишонлари топширилди

Айни дамда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ёшларимизни бир мақсад атрофида бирлаштиришга ҳаракат қилмоқда. Ёшларимиз ҳам буни дилдан хис киглан холда «Камолот» фаолиятини кўллаб-кувватлашадар. Шу боисдан ҳам «Камолот» сафиди ёш йигит-қизлар сонининг тобора ошиб бораётгани кувонарли ҳол.

Яқинда Ҳамза туман кўшимча таълим мажмусида «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати туман бўлими кенгаши ҳамда «Камалақ» болалар ташкилоти туман кенгаши раиси

кўкрак нишонларини топшириш маросими ўтказилди.

Унда туман кўшимча таълим мажмуси раҳбари Вазира Юсуфхужаева ҳамда ҳаракатнинг туман кенгаши раиси

Мирзоҳид Мираҳмедин ёш йигит-қизларни қизғин кутладилар.

Ёшлар сардорлари ҳам кўкрак нишонига содиқ ҳолда ҳаракат қилишга вайда бердилар.

(Ўз мухбириимиз)

караб ўтиргадим, чунки рўпарамда иккичи кўзгу — хотиним турарди.

Эртасига йўлда ҳам, ишда ҳам менинг кўрганлар яхши танишиади. Салом берсан осмонга қарашади. Тушликка чиқдик. Ҳар кунни олдимга «тиқ» этиб таҳсими-ни кўйиб кетадиган ошпаз бу гал жуда очиглган киёфада сўрашиб, хатто кўришига йўгон, гўштдор кўпини узатди. Ош сузиб бериш ҳам шунга яраша бўлди. Таҳсими чини иккى кўллаб менга узатар экан: «Анча куттириб қўйдик, узр. Бундан кейин навбатсиз бу ёқдан келаверинг», —

— Ҳамма қатори-да...

Озиқ-овкат дўконига кирдим. Осмондан тушдими, ердан чиқдими, каршида мудир пайдо бўлиб қолди.

— Хўш, хизмат ака?

У ошаган ҳолнинг ҳали ярмисини ҳам ошамагандирман-қанакасига «ака» бўлиб қолдим. Гўшт дўконидаги терим ҳали котмасдан... яна дастрўмочлам ишга тушдиди.

— Озигина қази керак эди.

— Жоним билан, қани Саттор, янги қазидан олиб бер. Йўқ, униси эскироқ, ёнидагисини ол. Ҳа, баракала.

Ўтга келсан, келинингиз ўзок бошида. Ҳурсанд. Акаси меҳмон бўлиб келиди. Лекин гўшти кўриб инсан очилиб кетди. «Ака энди одамга ўхшабисиз, бозор-чаринчига ҳам бинойидек», деди. Ўтга кирсан, кайнағам ҳам дарров таний қолмади. Бироз бўзайриб тургач, кучогини очиб кўриша кетди. Ҳайрон бўлдим, кўришганимизга бир хафта бўлди-ю чукоқлашига бало борми?

— Табриклиймиз, юқори ла-возим билан.

Яна дастрўмол керак бўлиб қолди.

— Қанака лавозим, ўша иш, ўша цех, ўша дастгоҳ. Қалака қиласпазимиз?

— Йўғеф, гапни чапга бурманг. Келбатиниздан отуркади-ю, тагин дастгоҳни айтасиз-а. Шу туришингизда катта ибора бошлиғига ўйшайсан.

Дастрўмочлага яна кўл чўзидум-у кўзгуга яқинлашдим. Ишонасизми, ўзимни ўзим таниймай, кўзгуга салом берубориман. Кечаги Шавкатдан асар ҳам колмаган эди-да. «Энди одамга ўхшаганим шу бўлса шляпа киймаганинг бўлсин», деб уни диван тагига иргитдим.

Уста НАБИ

• КЎРГАЗМАЛАР

Пойтахтизидаги Замонавий санъат марказида нағис санъат шайдорлиги эътиборига «Мафтункор театр ва кино олами» бадий кўргазмаси хаводла этилоқда.

Мафтункор театр ва кино олами

«Сорос» жамғармаси томонидан ташкил этилган мазкур кўргазма бошқаларидан умуман фарқ килган ҳолда, иккисидан иборат. Яъни, унда 100га яқин ажойиб, гузал, бир-бирини таракорламадиган экспозициялар. Ушбу кўргазма экспозицияларни шартилди равишда театр ва кино санъати соҳасида баракали ижод килаётган таникли рассомлар — ўз соҳаларини тажрибали ижодкорларидан Э. Калантаров, А. Рифин, Б. Синченко ҳамда В. Акудинлар қаламларига мансуб санъа беғазлиларидан иборат.

Ҳали-хану сахна устаси Э. Калантаровнинг ижод маҳсулидан фойдаланилган «Али бобо ва кирк қароқи» фильмни тошабинилар хотисидан ўтмас изолидан колдирган. Алишер Навоий номидаги Давлат академияси катта опера ва балет театри рассомлари томонидан яратилган сахна беъзлар, эсизлар «Оқкуш кўли», «Кўйирчоқ шаҳзода», «Коркиз», «Севги тумори», «Дилором» каби элизимиз севган машур балет ва опера спектаклари театрнинг рассомлар авлоди, шунингдек, ҳаваскор, иктидорли ижодкор Александр Рефеслар маҳоратидан далолат беради.

Кўргазмада эртак ва афсоналарнинг мафтункор оламига болажонлар учун ҳам, биз катталар учун ҳам саёҳат килиш имкони яратилган.

Муқаддас УМАРБЕКОВА

Ҳалқ анъаналари барҳаёт.

**ОДАМГА
ЎХШАБМАН...**

Хажвия

Иккичи яшарли қизимизга ҳалитдан сеп ийса, беш-үн йилдан кейин машина-самолёт талаб қиласмайди. Кулгимни сиртимга чиқармадим — эрталабдан «настроениялар» бузилмасин деб. У кўзгуга тикилганча «менга қаранг», — деб жилмайди-да, сочиними бармоқлари билан тараған бўлди.

— Ие, сочинигизга оқ оралабди-ку, бунгук олдиринг. Бакувват бўлиб ўсади.

Ҳар ҳолда унинг гапида жон бор деб, кечкурун сарташоғи учрадим. Ҳайр келсан, Жамолой бекизим шляпа сотиб олганини айтib қолди. Кийдириб кўрди. «Куйиб қўйгандек», деб мактади. Кўзгуга

